

Bruksela, 3 października 2025 r.
(OR. en)

13392/25

SOC 633
ANTIDISCRIM 89
FREMP 256

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Propagowanie praw osób z niepełnosprawnościami w UE: wyzwania, postępy i przyszłe kierunki działań – <i>Wymiana poglądów</i>

W związku z wymianą poglądów, która ma się odbyć podczas posiedzenia Rady (EPSCO) 17 października 2025 r., delegacje otrzymują w załączeniu notę orientacyjną prezydencji na powyższy temat.

Propagowanie praw osób z niepełnosprawnościami w UE: wyzwania, postępy i przyszłe kierunki działań

Wprowadzenie

Unia Europejska opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, równości i poszanowania praw podstawowych. W czasach, gdy wartości te są coraz częściej kwestionowane i podważane w wielu częściach świata, Unia Europejska nieustająco zdecydowanie opowiada się za włączeniem społecznym, równością i ochroną praw człowieka.

Promowanie niedyskryminacji i równych szans dla wszystkich – w tym w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami – jest nie tylko nieodzowne dla utrzymania naszych podstawowych wartości, ale ma również zasadnicze znaczenie dla wspierania inkluzywnego wzrostu oraz wzmocnienia długoterminowej konkurencyjności i odporności naszej gospodarki. Inkluzywne społeczeństwo przynosi korzyści wszystkim i przyczynia się do bardziej innowacyjnej, spójnej i produktywniej Unii. W związku z tym pełne wykorzystanie potencjału osób z niepełnosprawnościami jest nie tylko moralnym obowiązkiem, ale również koniecznością społeczną i gospodarczą.

W związku z powyższym nadal niezwykle ważne jest propagowanie praw osób z niepełnosprawnościami we wszystkich obszarach polityki oraz zapewnianie skutecznej realizacji zobowiązań UE, jak określono poniżej.

Kontekst

Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030 zapewnia kompleksowe ramy polityki mające na celu propagowanie praw osób z niepełnosprawnościami. W przyjętej w 2021 r. strategii wyrażono poparcie dla pełnego wdrożenia **Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych**, której stronami są UE i wszystkie państwa członkowskie. Strategia odzwierciedla zasady określone w **Europejskim filarze praw socjalnych**, w szczególności zasadę 3 (równe szanse) i zasadę 17 (włączenie osób z niepełnosprawnościami).

W jej ramach realizuje się szereg inicjatyw przewodnich na szczeblu UE, w tym:

- **dyrektywę w sprawie europejskiej karty osoby z niepełnosprawnością**, której celem jest promowanie swobodnego przepływu osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie równego dostępu do warunków specjalnych i preferencyjnego traktowania oferowanych osobom z niepełnosprawnościami w całej UE;
- **platformę ds. niepełnosprawności**, stanowiącą forum współpracy i wymiany najlepszych praktyk w dziedzinie niepełnosprawności między państwami członkowskimi, społeczeństwem obywatelskim i instytucjami UE;
- **AccessibleEU**, centrum zasobów ułatwiające wymianę informacji i przykładów dobrych praktyk w zakresie dostępności we wszystkich sektorach; oraz
- **wytyczne dotyczące niezależnego życia i włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami w kontekście finansowania UE**, w tym zalecenia dotyczące poprawy wsparcia w społeczności lokalnej i deinstytucjonalizacji.

Wyzwania

Chociaż wysiłki te stanowią znaczny postęp, nadal istnieją zasadnicze bariery. W całej Unii Europejskiej osoby z niepełnosprawnościami wciąż napotykały strukturalne i powszechne bariery oraz dyskryminację w różnych sferach życia – takich jak edukacja, zatrudnienie, dostęp do usług i niezależne życie. W ciągu ostatnich pięciu lat w wielu państwach członkowskich (Eurobarometr¹) odnotowano wzrost liczby zgłaszanych przypadków dyskryminacji. Jednocześnie liczba osób z niepełnosprawnościami mieszkających w placówkach instytucjonalnych nie zmniejszyła się znacząco, a w niektórych przypadkach nawet wzrosła w ciągu ostatniej dekady (Eurofound²), co sygnalizuje utrzymujące się bariery w realizacji inkluzywnych i dostępnych systemów wsparcia w społeczności lokalnej. Nadal utrzymują się bariery prawne dla niektórych osób z niepełnosprawnościami: często ich zdolność prawna jest ograniczona lub zostają jej pozbawione. Pomimo osiągniętych postępów wyzwaniem pozostaje zapewnienie skutecznego dostępu do informacji, produktów i usług. Ograniczenia zdolności prawnej, a także ograniczona dostępność stanowią bariery utrudniające osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwo w procesie demokratycznym.

Ponadto osoby z niepełnosprawnościami pozostają zdecydowanie niedostatecznie reprezentowane na rynku pracy: luka w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami w 2024 r. wyniosła 24 punkty procentowe – w grupie wiekowej 20–64 zatrudnionych było blisko 51% osób z niepełnosprawnościami, podczas gdy dla osób bez niepełnosprawności wskaźnik ten wyniósł 75% (tablica wyników społecznych). Co więcej osoby z niepełnosprawnościami nadal są znacząco bardziej zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym niż osoby bez niepełnosprawności (Eurostat, EU-SILC).

¹ Specjalne badanie Eurobarometr nr 535, kwiecień–maj 2023 r., Dyskryminacja w Unii Europejskiej, [Dyskryminacja w Unii Europejskiej – grudzień 2023 r. – badanie Eurobarometr](#)

² Eurofund, *Paths towards independent living and social inclusion in Europe* [Drogi do niezależnego życia i włączenia społecznego w Europie], Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, 2024 r.

Oprócz wyzwań utrzymujących się w praktyce nadal występują luki w unijnych przepisach antydyskryminacyjnych, w tym jeśli chodzi o dyskryminację ze względu na niepełnosprawność. Trwające negocjacje w sprawie proponowanej **horyzontalnej dyrektywy w sprawie równego traktowania**, przedstawionej w 2008 r., w dalszym ciągu napotykają trudności z powodu wyzwania, jakim jest spełnienie wymogu jednomyślności.

Cel wymiany poglądów

Określone powyżej wyzwania uwypuklają potrzebę skuteczniejszego wdrażania polityki i reform na szczeblu unijnym i krajowym, a także stałego dialogu na szczeblu politycznym. Jest to obecnie szczególnie ważne, ponieważ 2025 r. stanowi półmetek wdrażania strategii. Nadszedł właściwy moment, aby ocenić postępy i przyspieszyć działania.

Ministrowie są zatem proszeni o podsumowanie postępów poczynionych w pierwszej połowie (tj. w latach 2021–2025) okresu obowiązywania strategii na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030, o wskazanie osiągnięć i utrzymujących się barier oraz o omówienie możliwych działań na rzecz propagowania praw osób z niepełnosprawnościami. Spostrzeżenia te powinny pomóc w realizacji strategii w drugiej połowie jej okresu obowiązywania i wspierać stałe wysiłki na rzecz przyspieszenia prac w tym ważnym obszarze polityki zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym.

W tym kontekście ministrowie są proszeni o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

- 1. Jakie są Państwa zdaniem najważniejsze środki i narzędzia polityki mające na celu dalsze promowanie praw osób z niepełnosprawnościami? W jakich obszarach utrzymują się najpilniejsze wyzwania?*
- 2. Jakie powinny być najważniejsze priorytety na drugą połowę (2025–2030) obowiązywania strategii na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami? W jaki sposób strategia może skuteczniej wspierać krajowe reformy oraz wdrażanie przepisów i polityk dotyczących niepełnosprawności?*